

FIL1003 sensorveiledning våren 2021

Ordinær prøve

1. Mennesket og fellesskapet

Det sies gjerne at mens utgangspunktet for Aristoteles' etikk er "mennesket som del av fellesskapet", er utgangspunktet hos Hobbes "individet forut for ethvert fellesskap". Synes du dette er en treffende karakteristik? Diskuter deretter hvilket av de to beskrevne utgangspunktene du synes er mest dekkende for etikken slik den har utviklet seg fra Hobbes og frem til John Rawls.

Sensorveiledning

I hovedsak må karakteristikken sies å være dekkende, og kandidatene må se dette og si noe om hvorfor det forholder seg slik. En god besvarelse kan probematisere/nyansere noe, f eks ved å si at også for Aristoteles er det individer som handler og som streber etter å lykkes med sitt liv og oppnå *eudaimonia*, selv om dette må skje innenfor rammene av et større fellesskap (*polis*). Og mht Hobbes kan man spørre om det er individer eller "naturlige" og "spontane" grupper, f eks familier eller klaner, som er "individene" som skal inngå samfunnspakten. En virkelig god besvarelse utdyper disse punkter på en innforstått og selvstendig måte.

Etter Hobbes finnes begge perspektiver, men langs et spektrum fra Hobbes selv til Kant og Rawls, der de siste ser samfunnet som et samarbeidsprosjekt hvor den enkelte realiserer seg selv gjennom sin deltagelse. Her kan man peke på Kants analyse av eiendomsretten som en forutsetning for virkeliggjøringen/realiteten til den enkeltes frihet, og på Rawls's syn på samfunnet og på differensprinsippet.

2. Rettferdig fordeling

Vi lever for tiden i en pandemi, men heldigvis er det utviklet vaksiner som ser ut til å være ganske effektive. Leveransene går imidlertid ganske sent, og uansett må befolkningen vaksineres i en viss rekkefølge. Et av de spørsmålene som har opptatt mange i vår, er hvordan denne rekkefølgen skal være, mer presist om man skal skjevfordele vaksiner til fordel for innbyggere i områder som er særlig smitteutsatte (som østlige bydeler i Oslo og enkelte andre kommuner på Østlandet). Ta utgangspunkt i et par teorier/tenkere på pensum og drøft dette spørsmålet, med fokus på rettferdighet.

Sensorveiledning

Et aktuelt spørsmål som det kan være krevende for studentene å drøfte. Oppgaven er også åpent formulert mht til valg av teori/tenker, noe som bidrar til vanskelighetsgraden. Men det er flere muligheter.

Først og fremst er det naturlig å tenke seg utilitarismen vs enten Kants eller Rawls's deontologi. En utilitarist vil drøfte spørsmålet ut fra konsekvensbetraktninger og sannsynligvis gå inn for en ganske sterk skjevfordeling ettersom dette vil redusere antall døde og alvorlig syke, samt bekjempe pandemien nasjonalt på kortere tid, noe som vil komme alle til gode på noe lengre sikt.

En deontolog vil undersøke hva respekten for den enkeltes rettigheter krever, og om det å vaksinere noen raskere enn andre pga geografi krenker disse. Men ettersom vaksinene uansett vil måtte fordeles i tid, så er en viss skjevfordeling uunngåelig, og denne må rimeligvis baseres på behovs- og konsekvensbetraktninger. Det vil også være rimelig å se på den enkelte vaksinerte som del av en større helhet, ettersom samfunnet utgjør et samarbeidsprosjekt (særlig tydelig hos Rawls), og da kan man argumentere for at de samme betraktninger som utilitaristen anførte, vil komme til anvendelse. Å se og fremstille dette er noe mer krevende, og flere vil antagelig tillegge deontologen en motstand mot skjevfordeling, men dette gir den virkelig gode student sjanse til å briljere.